



## Lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017–2020

Talouden kestävä pohja perustuu työllisyyteen, terveyteen ja toimintakykyyn. Suomessa väestön ikärakenteen muutoksen myötä sosiaali- ja terveysmenot tulevat väistämättä kasvamaan samaan aikaan kun palveluiden rahoituspohja ohenee. Hyvinvointi- ja terveysongelmat ja terveyskäyttäytymisen polarisaatio korostuvat. Fyysisen aktiivisuuden puute on kehittyneen maailman yksi keskeisimmistä terveyshaitoista ja se alentaa väestön toimintakykyisyyttä. Varusmiespalveluksen aloittavien miesten kestävyyskunto on huonoin 40 vuoteen. Yli puolet aikuisista on vähintään ylipainoisia ja tyypin 2 diabetesta sairastaa arviolta jo yli 500 000 suomalaista. On arvioitu, että riittämättömän liikunnan kansantaloudelliset vaikutukset ovat miljardeja.

Liikunnan edistäminen on yhteiskunnallisesti valtava mahdollisuus, jolla on todennettu yhtymäpinta mm. työssä jaksamiseen, ikäihmisten kaatumisen ehkäisyyn ja pärjäämiseen kotioloissa, kouluikäisten oppimiseen ja terveydenhuoltopalveluiden tarpeeseen. Niin ikään liikuntaan ja urheiluun liittyvä elinkeinotoiminta on kaiken aikaa laajentunut ja on taloudellisesta taantumasta huolimatta kasvussa. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että liikuntatoimialan koko on Suomessa vähintään 5,5 miljardia euroa. Valtion liikuntaneuvosto peräänkuuluttaa kaikkien yhteiskunnan sektoreiden sitoutumista liikunnan edistämiseen myös julkisen talouden suunnittelussa.

Valtioneuvoston asetuksen (550/2015) mukaisesti valtion liikuntaneuvoston tehtävänä on antaa lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmasta liikunnan toimialan osalta. Ministeriökohtaisten toiminta- ja taloussuunnitelmien sijaan hallitus antoi huhtikuussa 2016 julkisen talouden suunnitelman, joka perustuu koko vaalikaudelle asetettuun talouden kokonaiskehitykseen. Liikuntatoimialan rahoitus koostuu lähes kokonaisuudessaan veikkausvoittovaroista, jotka ovat kehiksen ulkopuolisia menoja. Valtion budjettivaroista kohdennetaan hallituksen kärkihankkeeseen ”liikutaan tunti päivässä” yhteensä 21 miljoonaa euroa vuosina 2016–2018. Tätä voidaan pitää merkittävänä yhteiskunnan reagoitina lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta ja samalla liikuntatoimijoiden näytönpaikkana.

Lukuisat yhteiskunnalliset haasteet edellyttävät onnistuakseen sektorirajat ylittäviä toimenpiteitä. Myös liikunnassa huomio kiinnittyy enenevästi Veikkauksen tuoton ulkopuolisiin, liikuntapolitiikkaa sivuvaan budjettikohtiin. Liikunnan resursointi on jäänyt liialti liikuntatoimen vastuulle sekä valtiolla että kunnissa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuus uudistus, ammatillisen koulutuksen reformi, kuntataloutta koskevat linjaukset ja hallituksen kärkihankkeet sekä lukuisat muut yhteiskuntapolitiittiset linjaukset ovat keskeisessä asemassa linjaamassa liikunnan ja huippu-urheilun tulevaisuutta. Valtion liikuntaneuvosto pitää tärkeänä, että sote-uudistuksen yhteydessä terveyden edistämistyöhön luodaan selkeät taloudelliset kannustimet, jotka perustuvat kuntien tulokselliseen toimintaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä.

Jotta liikkuminen koskettaisi laaja-alaisesti väestöä, ratkaisujen tulee tapahtua ihmisten arkiympäristöä vaikuttavasti muokaten. Hallituksen kärkihankke on hyvä esimerkki toiminnasta, jossa koulun yhteydessä tapahtuvaa liikuntaa katsotaan kokonaisuutena ja lasten arkea konkreettisesti muokaten. Koulun liikuntatunnit, koulumatkat, välitunnit, koulujen yhteydessä tapahtuva aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kerhotoiminta tarjoavat lukuisia keinoja ajaa liikuntaa yhteiskunnan rakenteeseen ja pysyväisluonteisesti koulun toimintakulttuuriin. Liikkuva koulu -ohjelma on herättänyt suurta kiinnostusta ja yli 70 prosenttia peruskoululaisista kuuluu jo ohjelmatoiminnan piiriin.

Liikuntaolosuhteilla on merkittävä vaikutus sekä liikunnallisen elämäntavan valinnoille että elinvoimaiselle liikuntakulttuurille väestön laaja-alaisesta liikunnasta aina huippu-urheiluun asti. Suomeen on saatu rakennettua asukaskohtaisesti tarkasteltuna kattava liikuntapaikkaverkosto, mutta nykyresursoinnilla ja ylläpidolla se uhkaa osin rapautua. Vuosittain lähes 400 miljoonaa tulisi käyttää liikuntapaikkojen peruskorjaamiseen – toteutuma korjausvelan lyhentämisestä on tällä hetkellä noin 100 miljoonaa. Samanaikaisesti etenkin kasvukeskuksissa on huutava pula suositaan kasvattaneiden palloilulajien sekä vesiliikunnan olosuhteista. Liikuntapaikkarakentaminen kaipaakin uusia, vaihtoehtoisia rahoitusmalleja.

Julkishallintoa veloitetaan edistämään yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti kaikilla toimialoillaan – myös liikunnassa, mukaan lukien kunnat ja järjestöt. Liikunnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi on sekä varmistettava että seurattava YK:n vammaisten oikeuden ratiofiionnin tuomien veloitteiden toteutumista. Luomalla liikunnan edistämiseen kokonaisvaltainen, sektorirajat ja -osaamisen ja resursoinnin ylittävä toimintamalli on mahdollista synnyttää toimintaa, joka näkyy pitkässä juoksussa myös kansakunnan menestyksen mittareissa.

Tapio Korjus  
puheenjohtaja

Minna Paajanen  
pääsihteeri